

AKROPOLITANEC

ZA BOLJŠEGA ČLOVEKA IN BOLJŠI SVET

NE VDAJAJMO SE
PESIMIZMU

UMETNOST PORAZA

KAKO SO NASTALA
IMENA PLANETOV?

www.akropola.org

FILOZOFIJA

KULTURA

PROSTOVOLJSTVO

VESELA FIZIKA ZNOVA NA ART KAMPU

26. IN 27. JUNIJ 10:00 DO 13:00 IN OD 16:00 DO 20:00
MESTNI PARK MARIBOR

OBIŠČITE NAS!

AKROPOLITANEC

B E S E D A
U R E D N I K A

NOVA AKROPOLA | kulturno društvo

www.akropola.org

JUNIJ 2021 | ŠT. 69

NASLOV

NOVA AKROPOLA | Ljubljana

Wolfova 8, 1000 Ljubljana

01/25 11 487

NOVA AKROPOLA | Maribor

Tyrševa 7, 2000 Maribor

040 709 955

ODPIRALNI ČAS:

PON–ČET 18h–22h

IZDAJATELJ

NOVA AKROPOLA SLOVENIJA

akropolitanec@akropola.org

UREDNIŠTVO

Glavni urednik: Stjepan Palajsa

Urednik: Andrej Praček

Prevajalka in lektorica: Klavdija Blažun

Grafična oblikovalka: Nija Androjna

V TEJ ŠTEVILKI:

- DRUŽBA: 4
NE VDAJAJMO SE PESIMIZMU
- PSIHOLOGIJA: 6
UMETNOST PORAZA
- SIMBOLIZEM: 8
KAKO SO NASTALA
IMENA PLANETOV?
- ZGODBA: 12
KO NARASTE JEZA

Sestavni del poti izpopolnjevanja je prepoznavanje in opuščanje iluzij.

To je psihično zahtevana faza, s katero se srečuje vsakdo med nami, in to pogosto. Samo spomnimo se vseh tistih stvari, ki smo jih visoko vrednotili, ki so nam celo predstavljale nekakšen smisel in ki so v določenem trenutku kar izpuhtele v nič ali razpadle na tisoče neuporabnih drobcev. Obljubljale so neskončno nebo, a ko se je površinska očarljivost izčrpala, ponudile praznino ...

Morda smo se nadejali posebnega zadovoljstva od novega modela avtomobila, a je ta čez nekaj mesecev postal le prevozno sredstvo. Morda smo mislili, da nas bo neko delo izpolnilo, pa je po določenem času postalo monotono. Morda smo se zaljubili v najbolj očarljivo bitje, a smo na koncu spoznali, da je pred nami le običajen človek, ki ima tudi svoje pomanjkljivosti.

Koliko je takih predstav, ki so se kot milni mehurčki razblinile v nič?

Kaj pa predstave o sebi? Morda smo celo zase mislili, da smo dokaj v redu ali dobri, celo najboljši, ... in smo bili v določenem trenutku prisiljeni v ogledalu uzreti nekaj povsem drugačnega ... Lastno nepopolnost, lasten neuspeh je še težje sprejeti kot praznino zunaj sebe. Vendar je tudi to neizogibno ...

Neuresničitev pričakovanj neizbežno povzroči bolečino. Vendar preden se v takih primerih predamo nejevolji, se raje vprašajmo, kaj smo zares izgubili. Če je bila za lepim ovitkom ves čas praznina, potem smo kvečjemu zgubili svojo fantazijsko predstavo nečesa dejansko neobstoječega. Izgubili torej nismo nič vrednega in obenem pridobili možnost, da razkrito praznino nadomestim z nečim novim in boljšim.

Ker se nam z "nevrednimi" stvarmi ni treba več pretirano ukvarjati, imamo sedaj na voljo več energije, ki jo lahko usmerimo v kaj obetavnejšega.

Ob takih spoznanjih bi lahko bili celo srečni!

Vem, drzna misel, predvsem v trenutkih, kadar se nam stara tla sesedajo ... Razumsko jo že sprejmemo, kaj pa čustva?

Z malo potrpežljivosti sreča zaživi tudi tam. Le počakati je treba, da se stare psihične niti razpletejo in že bomo bolj lahkotni in spet gospodarji svoje prihodnosti ..., ki jo bomo tokrat gradili bolj preudarno.

Andrej Praček, urednik

NE VDAJAJMO SE PESIMIZMU

DELIA STEIBERG GUZMÁN

Živimo v času, ko se dogodki vrstijo neustavljivo in pogosto dajejo vtis, kot da so popolnoma zunaj dosega naših moči.

Vemo, da je doživljanje trajanja časa odvisna od notranjega stanja, v katerem ga merimo, zato se občutku nenadzorovane hitrosti ne moremo izogniti niti v vsakdanjem življenju ljudi niti v celotni zgodovini človeštva. Deloma je to zato, ker se vse dogaja brez intervalov, v katerih lahko zadihamo; deloma pa tudi, ker število dogodkov, ki se dogajajo po vsem svetu, presega našo sposobnost obdelave vseh podatkov. Ko mislimo, da smo nekaj razumeli ali pa vsaj prebrodili, nas presepeti deset ali dvajset drugih stvari in ohromi s svojo količino, razsežnostjo in hitrostjo.

Ni treba biti strokovnjak, da bi razumeli, na kaj se nanašam, niti mi ni treba navajati veliko primerov. Na srečo ali pa na žalost učinkovitost medijev omogoča vsakomur, da izkusi

dogajanje na vseh koncih sveta, ne da bi zapustil dom: da čuti silo bolečine, bede, spopadov, vojn, smrti, nasilja, negotovosti, nemoči ... Za vsak nastali globalni dogodek – tisti, ki napolni medije; ki se zapiše v zgodovino – obstajajo tudi druge zelo podobne osebne razmere, ki se dogajajo v pomanjšanem merilu. Majhne stvari morda ne prinesejo velikih naslovov v medijih, vendar vplivajo na tiste, ki zaradi njih trpijo. Tudi v majhnih človeških skupinah, v družini, med prijatelji, v vsakodnevnih odnosih, so prisotni agresija, bolečina, spopadi, nemoč in, na žalost, tudi zločini in umori.

Zaradi omenjene hitrosti, s katero živimo in kakovost tega, kar živimo, nas včasih preplavi pesimizem. In tudi če poskušamo biti objektivni in analizirati količino in kakovost stvari, ki jih doživljamo, je končni rezultat še vedno nevzdržen.

Verjamem pa, da pesimizem ali negativni občutki ne obvladujejo nas. Čeprav se morda zdi, da nas nemoč včasih ohromi, v resnici nismo premagani.

Poglejte si ogromna prizadevanja za doseganje dogovorov, dopuščanje svobode, ustavljanje viharjev in uničujočih ter jalovih bojev, tako ljudstev kot tudi posameznikov. Res je, da rezultati v mnogih primerih niso spodbudni, a pomembno je vztrajati in vsakič začeti znova, dokler ne dosežemo zelenih rezultatov. Res je, da je dialogov neskončno in včasih se sprašujemo, ali se države in ljudje resnično želijo dogovoriti, ali obstaja pristen dialog ali pa samo monologi, pri katerih nihče nikogar ne posluša. Vendar se vedno znova tudi opozarja, kar je dober znak, da se zavedamo svoje gluhosti.

V notranjem središču vsega, kar se nam dogaja, je iskra svetlobe, optimizma, upanja za prihodnost, povračanja harmoničnega življenjskega ritma. Govorimo o bolečini, vendar to počnemo z mislijo na srečo, ki nas čaka ... če jo seveda želimo doseči. Govorimo o vojni, vendar ob tem sanjamo o miru. Obsojamo nasilje, ker imamo radi sožitje, zgražamo se nad nestrpnostjo, ker v resnici želimo lepo sobivati.

Tisti, ki ne živijo sedanjosti – četudi je ta nekoliko zmedena in temačna – s to iskro upanja, so tisti, ki ustvarjajo sedanjost – in tudi prihodnost – nevarno negativno. Tisti, ki čutijo iskrico okrevanja, preнове, širokih in varnih poti, gradijo bolj dostojno prihodnost sredi vseh težav sedanjosti. Ni treba

posebej poudarjati, da moramo, kot filozofi in v imenu ljubezni do modrosti, ki nas spodbuja, poskrbeti za to iskro, pa naj bo še tako majhna, saj v njej vidimo seme popolne jasnosti za prihodnost. 🌱

"TISTI, KI ČUTIJO ISKRICO OKREVANJA, PRENOVE, ŠIROKIH IN VARNIH POTI, GRADIJO BOLJ DOSTOJNO PRIHODNOST SREDI VSEH TEŽAV SEDANJOSTI."

UMETNOST PORAZA

GILAD SOMMER

*"Kamor koli poletiš, boš najboljši med najboljšimi.
Kamorkoli greš, boš prekosil vse ostale.*

Razen, ko ne boš.
Saj jih včasih ne boš."

(Dr. Seuss, "Oh, kraji, kamor boš odšel")

Vsi želijo biti zmagovalci.
Nihče ne želi biti poraženec.

Vsi sanjamo, kako premagujemo preizkušnje življenja, zmagujemo v vsaki igri in tekmovanju, kako smo najboljši med najboljšimi.

Kljub temu pa, ne glede na to, na katerem področju se preizkušamo, bo vedno obstajal nekdo, ki je boljši od nas – zdaj ali v prihodnje – vedno bo obstajal cilj, ki ga ne moremo doseči, okoliščine, ki nas bodo prekosile, vsaj začasno.

Nedvomno se bomo vsi spoprijeli z izkušnjo izgube – lahko nas bodo prezrli v boju za položaj v službi, lahko nas bodo zavrnil v ljubezni, lahko bomo padli na izpitu ali pa izgubili v igri.

Naj si priznamo ali ne, poraz je del življenja.

Kot filozofi se lahko vprašamo: je poraz zares tako slab, če je del življenja? Se lahko iz izgube česa naučimo? Je mogoče izgubiti na dober način?

V zgodovini našega jezika najdemo izraz "slab poraženec" (op. prev.: v ang. gre za izraz "poor loser", ki ga angleško govoreče osebe pogosto uporabljajo), in sicer ta izraz pomeni tistega, ki poraz sprejme negraciozno.

Zanimivo je, da se izraz gracioznost povezuje tudi z "dobrim poražencem", v smislu osebe, ki je graciozno prenesla izgubo. Beseda graciozno vzbudi idejo elegancije in dostojanstva. Graciozne osebe težave ne vznemirjajo, saj je zbrana in izraža skromnost. Dober poraženec je torej nekdo, ki svoj poraz sprejme na graciozen način, z mirnostjo in skromnostjo.

Kadar izgubimo, lahko čutimo sram in frustracijo; včasih želimo kričati in preplezati zidove. Sram in frustracija pa dejansko nimata ničesar skupnega z osebo ali okoliščino, ki nas je premagala; gre za naš notranji odpor proti dejstvu, da nismo popolni, in da moramo nadaljevati z urjenjem samih sebe. Gre za odpor proti dejstvu, da v tem življenju morda ne bomo uspeli doseči vsega, o čemer sanjamo. A ko spustimo ta odpor, z Emersonovimi besedami, ugotovimo: "Končati trenutek, prispeti na konec poti vsakega koraka na cesti, živeti

največje število dobrih ur, je modrost." Z drugimi besedami: pot je pomembnejša od cilja.

Izgubiti pomeni soočiti se s svojimi omejitvami, ne glede na to ali so začasne ali stalne. Gre za ponižno izkušnjo, ki nas uči najti svoje mesto v življenju, prepoznati vse, kar moramo še premagati. Posameznik mora za to, da bi zmagal, večkrat izgubiti.

Izgubiti pomeni biti skromen.

Poraženec, ki ni skromen, je ponižan.

Poraženec, ki je iskreno skromen, zbuja občutek spoštovanja.

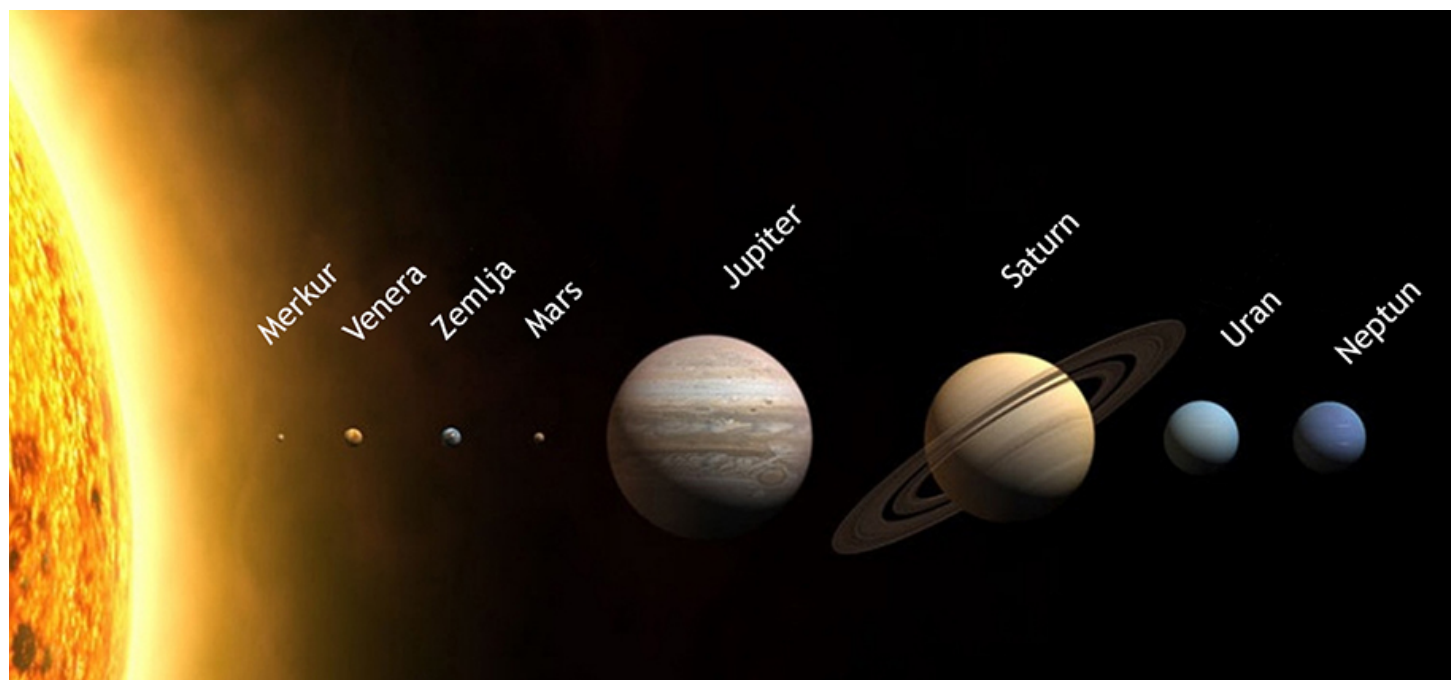
Če se ne naučimo izgubiti, ne bomo znali zmagati. Ne bomo znali uživati življenja v vsej svoji polnosti.

Nenazadnje vedeti, kako izgubiti, pomeni doseči zmago nad samim seboj. 🏆

KAKO SO NASTALA IMENA PLANETOV?

MARTA MIHIČIĆ

Človek je že od nekdaj upiral pogled v nebo, ker ga privlači lepota njegove temno modre globine in neskončnosti. Zagonetna gibanja zvezd in planetov so ga spodbudila, da je že od nekdaj sledil njihovemu gibanju in preučeval njegove zakonitosti.

Za zibelko astronomije velja Mezopotamija ali Kitajska, znani pa so tudi prispevki Kaldejcev, Perzijcev, Egipčanov, predkolumbovskih in mnogih drugih civilizacij ter dosežki grških astronomov Aristarha in Hiparha. Rimljani so poimenovali pet planetov, ki so vidni s prostim očesom, in povezali podobnosti značilnosti planetov z atributi božanstev njihovega panteona. Neptun, Uran in Pluton, ki nima več statusa planeta, so bili odkriti in imenovani v novejšem času.

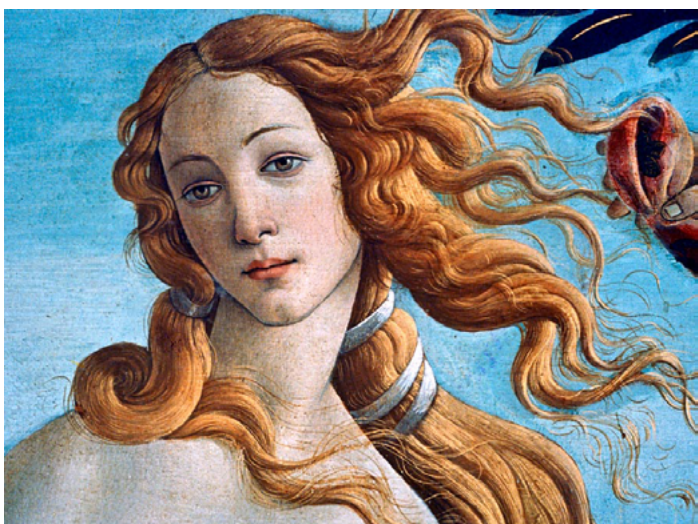
Prvi planet od Sonca je dobil ime po krilatemu glasniku rimskih bogov, *Merkurju*, grškem *Hermesu* oziroma egipčanskem *Totu*, in to zaradi njegovega hitrega potovanja

okoli Sonca. Medtem ko Zemlja potrebuje 365 dni, Merkur svojo pot okoli Sonca zaključi hitreje od vseh ostalih planetov – v 88 dneh.

MERKUR (gr. HERMES)

Drugi planet po oddaljenosti od Sonca je najsvetlejši in zato najvidnejši na nočnem nebu. Zaradi svojega sijaja in lepote je imenovan *Venera* po rimski boginji ljubezni in lepote. V naših krajih so sopomenke za *Venero* *Jutranja zvezda* ali *Danica* in *Večernica*, ker je vidna ob zori, pred sončnim vzhodom ali takoj po njegovem zahodu.

VENERA (Detail iz Botticellijeve slike "Rojstvo Venere".)

Tretji planet, *Zemlja*, ima drugačno poreklo imena od ostalih planetov. Angleški naziv *Earth* izhaja iz staroangleškega izraza *eor(th)e* in staronemškega *erde*, in se nanaša na tla, zemljo. Zemlja se imenuje s tem imenom najmanj tisoč let, v antiki pa se je imenovala *Geja*, *Mati Zemlja*, po grški boginji plodnosti; njena rimska ustreznica je *Terra*.

TERRA (gr. GAIA)

Mars je dobil ime po rimskem bogu vojne, sinu Jupitra in Junone. Ta planet vsebuje 13,5% oksidirane železa (rje) na svoji površini, ki odbija rdečkasto-oranžno svetlobo Sonca, zaradi česar se imenuje *Rdeči planet*. Rdeča barva kot barva ognja, krvi in bojevitosti prikazuje zunanji vidik boja, vendar pa usmerja tudi na notranji – boj s samim seboj, s svojimi slabostmi in strahovi, da bi lahko izrazili humano naravo človeka. To je za Rimljane po enem od ključev simboliziral Mars.

MARS (gr. ARES)

Največji planet Sončnega sistema, premera okoli 143.000 km (11-krat je večji od Zemlje!), je dobil ime po vrhovnem bogu rimske mitologije – Jupitru. Rimljani so ga imenovali tudi *Jupitrova zvezda*, *Iovis stella* (*Iovis* je roditelj od *Iuppiter*). Oblika Jupiter/Iuppiter izvira iz besed *iove in pater* = bog in oče. Zanimivo je, da *Iovis* izvira iz praindoevropskega izraza *dyeu* – svetiti, sijati, nebo, bog, iz katerega izvira tudi grški *Diós*, ki je roditelj od *Zeus*.

Jupiter je imel prvotno pod različnimi imeni poljedelski značaj, ki se je kasneje spremenil v zaščitnika mesta in države. Vlada nebesnim pojavom, posebej strelam, ter ustreza grškemu gromovniku *Zevsu*, nordijskemu *Toru* in slovan-skemu *Perunu*. Simbolizira vrline časti, pravičnosti, sreče in na splošno moč mladosti.

JUPITER (gr. ZEVS)

Saturn potrebuje približno 29 let, da obkroži Sonce, zaradi česar velja za najpočasnejši planet, ime pa je dobil po rimskem bogu časa *Saturnu*, grškem *Kronosu*. Saturn predstavlja skozi čas zbrane izkušnje, ki nam lahko osvetlijo nejasno prihodnost, če smo se pripravljene učiti iz njih.

SATURN (gr. KRONOS)

Saturn se namreč prikazuje kot starec, ki v eni roki nosi svetilko in v drugi srp. S svetilko kaže pot, po kateri bi morali iti, in predstavlja nujnost transformacije človeka, s srpom pa kosi ostanke teh starih oblik, zaradi katerih težko dosežemo spremembe.

Čeprav je že Hiparh opazoval *Uran*, ki ga je tudi mogoče videti s prostim očesom, je britanski astronom amater William F. Herschel leta 1781 leta odločil, da to ni zvezda, kot se je mislilo. Predlagal je ime novega planeta *Georgium sidus* ali v prevodu *Georgeova zvezda* po britanskem kralju Georgeu III. Po več desetletjih razprav je v mednarodni znanstveni skupnosti, v kateri je bilo predlagano tudi ime za Neptun, član Johann Elert Bode predlagal, da se planet poimenuje *Uran* po grškem bogu neba. Uran je zvezdno nebo, prvi vladar sveta po prvotnem Kaosu. Simbolizira vsako nadvladovanje, zapuščanje starega, nepotrebne in brezkoristnega, da bi se naredil prostor novemu ter da bi pripravljene in obnovljene lahko začeli nov življenjski cikel.

URAN ("Uran in ples zvezd", Karl Friedrich Schinkel)

Zanimivo je, da ima planet Uran največji odklon ekvatorja od ravnine steze (celo 98 stopinj), po kateri se na videz kotali na poti okoli Sonca.

Neptun, najbolj oddaljen planet od Sonca, je opazoval že Galileo Galilei leta 1612, vendar ga je opisal kot majhno zvezdo. Da obstaja še eno večje telo, ki s svojo gravitacijo vpliva na gibanje Urana, je opazil tudi nemški astronom Johann Gottfried Galle leta 1846. Angleški matematik John Adams in francoski Urbain Le Verrier, sta neodvisno eden od drugega, z zahtevnimi matematičnimi preračuni določila položaj hipotetičnega planeta in Galle ga je s teleskopom našel točno tam, kjer so ga matematiki tudi predvideli. Atmosfera Neptuna je sestavljena iz vodika, helija in metana, ki daje planetu modro barvo. Zaradi tega je in dobil ime po rimskem bogu morja.

NEPTUN (gr. POZEJDON)

Raziskovanja ameriškega matematika in astronoma Percivala Lawrencea Lowella so pripeljala astronoma Clydea Tombaugha leta 1930 do odkritja *Plutona*, ki je bil takoj uvrščen med planete s predpostavko, da je veliko večji kot je v resnici. Zanimiv je način, kako je dobil ime. Lowellova vdova je predlagala, da se imenuje Percival ali Zevs. Bila so predlagana še imena Kron, Vulkan, Tantal. No, ime mu je dala enajstletna Venetia Burney, po najljubšem Disneyevemu liku iz animiranega filma Mickey Mouse, ki ji je dedek povedal zgodbo o odkritju novega planeta. Iz več razlogov je bilo ime večglasno sprejeto. Prvi dve črki v imenu sta začetnici Percivala Lowella.

PLUTON (gr. HAD)

Tako kot se rimski bog Pluton nahaja pod zemljo, daleč od dnevne svetlobe, se tudi ta planet nahaja v temnih globinah sončnega sistema. Tako kot je bog podzemlja imel čelado, zaradi katere je bil neviden, tako novoodkriti planet ni bil viden s prostim očesom. Od leta 2006 ima Pluton status pritlikavega planeta.

Stari Kitajci so planete poimenovali po elementih – lesu, ognju, zemlji, kovini in vodi. Tako je Merkur *Vodna zvezda*, Venera *Zlata ali Kovinska zvezda*, Zemlja je preprosto *Zemlja*, Mars je *Ognjena zvezda*, Jupiter je *Lesena* in Saturn je *Zemeljska zvezda*. Poimenovani so zadnji trije odkriti planeti: *Nebesni zvezdni kralj* – Uran, *Morski zvezdni kralj* – Neptun in *Podzemni zvezdni kralj* – pritlikavi planet Pluton.

Ime pogosto kaže pomembno lastnost tistega, ki ga nosi, o čemer govori latinski rek *nomen est omen*. Beseda *planet* je starogrškega izvora, ki izhaja iz izraza "*aster planetos*", kar pomeni *potujoča zvezda*. Koliko je še neodkritih tavajočih zvezd na našem nebu, si težko predstavljamo, čeprav nam znanost skoraj vsak dan osvetljuje oddaljene koticke našega vesolja. 🌌

KO NARASTE JEZA

Nek trgovec je bil samuraju dolžan denar. Ker je večkrat prekršil dogovorjeni rok za odplačilo dolga, je samuraj izvlekel meč, da ga ubije. Trgovec, ki se je pomiril s svojo usodo, je samuraja pogledal v oči, se priklonil in mirno rekel: "Lahko me ubijete, toda preden to storite, morate vedeti, da ko jeza narašča, moder človek ne dviguje rok. "

Samuraju se je trgovčev nasvet zdel iskren in poučen, zato je meč znova pospravil v nožnico in se odločil, da mu bo tudi tokrat odpustil. Dogovorila sta se za nov rok, nato pa šla vsak svojo pot.

Samuraj je nekaj dni potoval v svojo domačo vas. Ko je končno prispel, se je že spustila temna noč. Ko je vstopil v hišo, je zagledal dve človeški figuri, ki sta spali v postelji v temni sobi. Takoj je spoznal, da je ena od njiju njegova žena, za drugo pa ni vedel, kdo bi lahko bil. V naslednjem hipu je pomislil, da gre morda za moškega, in takoj izvlekel meč.

In ravno ko ga je želel zavihteti, je v mislih zaslišal trgovčev nasvet. Spustil je meč, pristopil in hitro strgal odejo. Bil je presenečen, ko je v drugi osebi prepoznal svojo mater. Pozneje je izvedel, da je snahi prišla delati družbo, ker je bilo na tem območju veliko roparjev. Da ne bi opazili, da samuraja ni doma, je prespala pri njej.

Ko se je zavedel, da se je zahvaljujoč trgovčevim besedam pravkar izognil tragediji, se je takoj obrnil in zapustil hišo. Odpravil se je nazaj tja, od koder je pravkar prišel. Po nekaj dneh je našel trgovca. Ko ga je zagledal, je trgovec najprej pomislil, da si je samuraj premislil glede roka za vračilo denarja.

Namesto tega je samuraj stopil predenj, se priklonil in rekel z mehkim, a odločnim glasom: »Ničesar mi več nisi dolžan.« Nato se je obrnil in se odpravil nazaj v svojo vas. Presenečen trgovec je dolgo gledal za njim.

POT OBVLADOVANJA UMA

PO TIBETANSKEM BUDIZMU

SPLETNO PREDAVANJE
14. JULIJ 2021 OB 19:00

PREDAVANJE JE BREZPLAČNO
PRIJAVE IN INFORMACIJE

KNJIGE IN REPLIKE V PRODAJI

Knjige in replike lahko kupite v prostorih Nove Akropole.

Lahko jih naročite tudi preko maila na info@akropola.org.

NAŠE KNJIGE

130 x 205 mm
104 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 12 €

130 x 205 mm
112 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 10 €

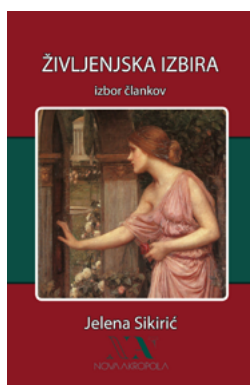
130 x 205 mm
176 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 10 €

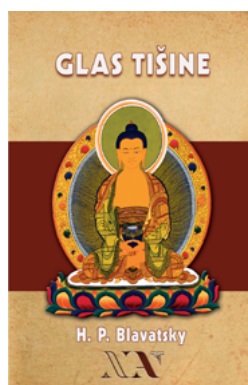
130 x 205 mm
112 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 10 €

130 x 205 mm
64 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 10 €

130 x 205 mm
159 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 12 €

130 x 205 mm
102 STRANI
TRDA VEZAVA
CENA: 10 €

105 x 148 mm
32 STRANI
MEHKA VEZAVA
CENA: 2 €

ARHEOLOŠKE REPLIKE

Arheološke replike so kopije motivov iz različnih časovnih in kulturnih obdobj in predstavljajo kulturno dediščino človeštva. Vsak posamičen izdelek je izdelan v ateljeju Nove Akropole. Vsaka replika ima tudi simboličen pomen, zato je lahko odlično darilo.

Cenik replik

Grčija in Rim

Slovenija

**OPTIMIZEM JE VERA,
KI VODI K DOSEŽKOM.
BREZ UPANJA IN ZAUPANJA
NE MOREMO NAREDITI NIČESAR.**

HELEN KELLER